

СТАНОВИЩЕ
на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Научна област:	4. Природни науки
Професионално направление:	4.4. Науки за земята
Научна специалност:	География на страните/Регионална и политическа география
Разработена в:	СУ „Св. Климент Охридски“ Геолого - географски факултет Катедра „Регионална и политическа география”
Заглавие:	Социално-икономическо развитие и електорална география в Източните Родопи (на примера на община Крумовград)
Дисертант:	Биляна Милкова Ташева

от доц. д-р Ивайло Любомиров Владев

Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“

(член на научно жури утвърдено със Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“)

1. Данни за докторанта

Биляна Ташева е родена през 1979 г. в гр. Крумовград. През периода 1996 – 2000 г. се обучава в специалност „История и география” в Пловдивския университет „П. Хилендарски”, Филиал „Л. Каравелов”, гр. Кърджали, която завършва през 2000 г. През 2008 г. завършва висше образование, магистърска степен, специалност „Социална педагогика” в СУ „Св. Климент Охридски“. От 2007 г. е учител по география и икономика в СУ „В. Левски” – гр. Крумовград. Владее добре френски език и притежава добри компютърни умения и компетенции.

2. Данни за докторантурата

Обучението за придобиване на образователната и научна степен „доктор” се осъществява по акредитирана от Националната агенция за оценяване и акредитация докторска програма. Докторантът е зачислен в редовна форма на обучение за срок от

три години по научната специалност „География на страните – Регионална и политическа география” към катедра „Регионална и политическа география” въз основа на заповед № РД 20-287/31.01.2018 г. За научен ръководител е определен проф. д-р Марин Рахнев Русев. На 01.02.2021 г. Биляна Ташева е отчислена с право на защита въз основа на заповед № РД 20-540/22.02.2021 г.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита на заседание на катедра „Регионална и политическа география” при ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски” проведено на 01.02.2022 г. При реализирането на дисертацията няма допуснати процедурни нарушения.

3. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертацията е разработена в съответствие с изискванията по Глава II (Раздел III) – Условия и ред за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”, допълнен и изменен с решение на АС от 23.01.2019 г. с протокол № 6 на основание чл. 21, ал. 1., т. 2 от Закона за висшето образование. Тя е самостоятелно и оригинално изследване. Избраната от докторантката тема е актуална и дисертабилна от гледна точка на съвременната пространствена диференциация в България и нейните контрастни различия както на районно и областно, така и на общинско ниво. Предложената методика е подходяща за реализиране на основната цел и задачите на дисертационното изследване.

Дисертационният труд е представен във вид и обем, съответстващи на изискванията на обучаващата катедра и съдържа: заглавна страница; съдържание; увод; изложение в три глави; заключение и научни приноси; списък на използваната литература; приложения. Използвани са 115 литературни източника, от които 31 на латиница.

В увода на дисертационния труд докторантката обосновава представя актуалността и значимостта на разглежданата проблематика. Точно са определени обектът, предметът и основната цел на научното изследване. Целта отговаря на заглавието на дисертационния труд и отразява резултатите от направеното изследване.

В първа глава, която е с обем от 31 страници, са изяснени теоретико-методологичните основи на изследването. Самата глава съдържа три подглави, като се върви в посока от разкриване мястото на политическата и електорална география в системата на обществените науки, през същността и приложението на методите на електоралния географски анализ, до пространствената същност и природногеографска характеристика на Източни Родопи като обект на настоящото изследване. Отделено е

внимание на свързаните с поведенческата и електорална география модели и баланси на картографски представена пространствена основа при изследване на българското национално пространство, както и синтетичния метод за представяне значимостта на определена статистически ясно обособена административна единица – географски паспорт.

Във втора глава с обем от 34 страници е извършена комплексна географска характеристика на социално-икономическото развитие на област Кърджали. Представен е териториалния, демографски и икономически потенциал на общините в област Кърджали. При стопанската и геоекологична оценка на природноресурсния потенциал се разкрива тясната връзка между уникалните условия на природната среда и източнородопската социо-културна специфика. Сполучливо би било т. 2.3. Демографска и етно-конфесионална характеристика да бъде озаглавена „Демографска ситуация в област Кърджали”, където последователно да се анализират динамиката на броя на населението, териториалното разпределение и гъстота на населението, селищната мрежа и селищното развитие, естественото възпроизводство, миграцията на населението, демографските и социално-икономическите структури на населението (полова, възрастова, етническа, конфесионална, образователна), трудовия потенциал на населението и работната сила (икономическа активност, заетост и безработица).

На фиг. 18 (стр. 58) не става ясно за кой период, или година е направена съвременната полово-възрастова пирамида на населението в област Кърджали и съответно на България. Чрез съставения електорален географски паспорт на област Кърджали и мини-паспортите на 7-те общини, докторантката показва, че може да анализира и интерпретира емпиричния материал. За визуализация на процесите са използвани различни графични и картографски методи.

В трета глава, която е най-голяма по обем (50 страници) е извършен анализ на социално-икономическото развитие и електорално поведение в община Крумовград. Изяснени са факторите и особеностите в съвременното развитие на общината. Разгледан е природноресурсния и демографски потенциал, както и отрасловата и териториална структура на стопанството. На базата на пространствено-корелационните връзки между природногеографските, етно-конфесионалните, социално-икономическите и демографските фактори от една страна и електоралното поведение, от друга, ясно се разграничава традиционната и неотменна обща електорална подкрепа за ДПС. Направен е критичен анализ на Плана за интегрирано развитие на община Крумовград за периода 2021 – 2027 г. Обърнато е внимание, че е необходимо

оптимално прилагане на стратегическото планиране на ниво община, като са налице много общи декларации, обобщения и повторения на проблеми от изминали периоди и използване на фрагментарна, твърде обща статистическа информация, която не е съпроводена от прилагане на достатъчно задълбочен факторен анализ. Вместо конкретна оценка на социално-икономическата конюнктура и на тенденциите за развитие на общинско ниво, те са заместени с общи такива, декларирани административно на областно ниво.

Проследени са особеностите на електоралното поведение на община Крумовград чрез изясняване на факторите и свързаните с тях показатели. Направен е пространствен анализ на избирателната активност и резултати на всички проведени избори в общината и отделните населени места за периода 1991 – 2021 г. Чрез илюстрирани графични статистически изображения са визуализирани динамиката на избирателната активност на парламентарни избори в община Крумовград, гр. Крумовград, само в селските селища, средна избирателна активност в гр. Крумовград и неговите секции, сходства и различия в електоралното поведение на населението в общините на област Кърджали, както и резултати от парламентарните избори в големите селища на община Крумовград (средно за 2009 – 2021 г.) и в избирателните секции на гр. Крумовград (средно за 2009 – 2021 г.).

В края на главата са изведени основните предизборни послания и декларирани приоритети на местно ниво от 1991 г. до днес, както и оценка за степента на тяхното изпълнение. Важно индикативно значение по отношение на обществената оценка на ефективността от функционирането на общинската администрация през последните десетилетия и представителите на местната власт, има извършеното анкетно проучване, проведено сред 198 жители на община Крумовград.

В заключението са обособени основните изводи, резултати и приносни моменти.

Текстът на дисертационното изследване е богато илюстриран, като в него са включени 45 фигури и 19 таблици. Самостоятелно са изведени 24 приложения и въпросите и резултатите от проведена анкета сред жителите на община Крумовград, които допълват и конкретизират основния текст. Като цяло трудът прави добро впечатление със стила и аргументираността на изложението.

Авторефератът е в обем от 54 страници текст и дава ясна представа за съдържанието на дисертационния труд, поставената основна цел, задачи и използваните методи на изследване. Той е изработен в съответствие с изискванията и отразява основните резултати, отразени в дисертационния труд.

4. Публикации и участия в научни форуми

Докторантката е приложила списък от три публикации, свързана с тематиката на дисертационния труд. Темите на посочените публикации реализират част от резултатите на дисертационното изследване. Всички публикации са отпечатани в престижни научни издания у нас.

5. Научни приноси

Представеният дисертационен труд представлява самостоятелно и оригинално изследване в недостатъчно разработена у нас област. При формулиране на научните приноси се отчита авторската справка на докторантката.

При разработването на труда докторантката е допринесла за развиване на теоретичните схващания и за въвеждане на иновативни идеи в практиката по отношение на електоралната география на регионално ниво.

В *теоретичен план* могат да се посочат приносни моменти, които са свързани с:

- Дефиниране на мястото, интердисциплинарните връзки и практико-приложния потенциал на електоралната география в системата на обществените науки.

Като приносни моменти с *практико-приложно значение* могат да се отбележат следните:

- Направен е опит за използване на синтетичния метод – географски паспорт като алтернатива на традиционно използваните в социално-икономическата география коефициенти/индекси, включително и конкретните им форми на проявление в електоралната география.

- Апробиран е метод за прогноза на електорални резултати на примера на обл. Кърджали, общ. Крумовград, гр. Крумовград и отделни по-малки населени места или избирателни секции на базата на т.нар. „пространствена електорална поведенческа памет”.

6. Заключение

Посочените достойнства на предложения дисертационен труд с оглед на неговата актуалност, широкообхватност и практико-приложна стойност, както и способността на докторантката за самостоятелни научни изследвания, са основание да предложи на Уважаемите членове на Научното жури да присъди на Биляна Милкова Ташева образователната и научна степен “ДОКТОР”.

13.05.2022 г.

Изготвил становището:

гр. Шумен

(доц. д-р Ивайло Владев)